సెప్టెంబరు వీరులు

"స్వర్ణ"

ఆదివారం; అక్టోబరు 21 వ తారీఖు; మా సెప్టెంబరు పరీక్షలయి సరిగ్గా నెల కావచ్చింది; పరీక్షలు నాలుగురోజులూ కాకినాడ విశాల పురవీధులు అలవాటయి, యీ యిరుకుసందుల రాజమండ్రీ సెంట్రలు జైల్లావుంది; ఆదివారం అయినా యెక్కడికి వెళ్ళటానికి తోచక, పగలల్లా యింట్లోనే గడిపి, సాయంత్రం నాలుగింటికి కాఫీ తాగి, రోజూలాగానే దగ్గిరలో వున్న మునిసిపలు లైబ్రరీకి వెళ్లాను. అక్కడవుండే రెండు పేపర్లు రెండు మాగజైనుల్లో "హిందూ" తీశాను; మొదటి రెండు పేజీల్లో అలవాటుప్రకారం wanted చూసాను; అంతగా అప్లయి చెయ్యాల్సినవేమీ లేకపోవటంవల్ల, లోపల యేమన్నా సర్వీసు కమీషను ప్రకటనల లాంటివి వుంటాయేమోనని మిగిలిన పేజీలు మెల్లిగా తిప్పుతున్నా; మధ్యపేజీ చూడటం అలవాటు పోవటంవల్ల, అది కూడా తిప్పేసరికి గబుక్కుని మోకాళ్ల వరకూ అయిసులో కూరుకుపోయినట్లయింది; "Andhra University Examinations results...B.com"— మసగ మసగ్గా కనిపించేయి. పేపర్ని కళ్ళ దగ్గిరగా లాక్కుని ఆఖరిపార్టుమీదికి దృష్టి పోనిచ్చాను. నెంబర్లు అలుక్కుపోయినట్లు వున్నాయి. నా నెంబరు వుండాల్సినచోట వేలు ఆగింది—నెత్తిమీద తాటిపండు పడ్డట్లయింది. నెంబరు కనిపించలేదు. కళ్ళు పెద్దవిగాచేసి గట్టిగా చూశాను; అయినా కనిపించలేదు. మళ్ళీ ఒకసారి "Andhra.. results...B.com" అని చదివి మళ్ళీ చూశాను, ఈసారీ కనిపించలేదు. ఇలా పైనించి నా నెంబరు వుండాల్సిన చోటికి, అక్కడనుంచి కిందికీ ఎగాదిగా 20, 30 సార్లు చూసివుంటాను. అలా యెందుకు చూస్తున్నానో నాకే తెలియదు. అసలు అప్పుడు దృష్టి కళ్లవెనకాల రెటీనామీద పడుతోందో లేదోకూడా అనుమానమే.

పోనీ త్రొక్కిపెట్టబడినవి, తరవాత ప్రచురించబడేవి యేమన్నా వున్నాయా అంటే, మచ్చుకి ఒక్క నెంబరూ లేదు; తలంతా దిమ్మెక్కినట్లుంది; శేషూ, రామూ యేమయ్యారో అని చూసాను; ప్యాసయ్యారు. వీళ్ళవికూడా పడకుండా వుంటే మనస్సుకి యెంత యిదిగా వుండేదీ అనిపించింది.

అసలు తప్పుచూస్తున్నానేమో; నా నెంబరు పేపరులో పడిన యింకో నెంబరేదేనా నేమో అనిపించి, గబగబా యింటికివచ్చి పెట్లోంచి హాలుటిక్కెట్టుతీసిచూసాను. అదే నెంబరు; యేమీ తేడాలేదు; అయితే, యీసారి స్థిమితంగా చూడాలని మళ్లీ లైబ్రరీకి వెళ్లాను; అబ్బే! లేందే; కాని పరీక్షలో అంగరక్షకులుగా వుంటూ వచ్చిన నా అటూ యిటూ నెంబర్లు రెండూ మటుకు వున్నాయి. వీళ్లు వట్టి చచ్చుదద్దమ్మలాకనిపించారే; వీళ్లు ప్యాసవటమేమిటి. బహుశా! నెంబర్లల్లో పొరపాటు కాలేదు కదా—వీళ్ల పేపర్లకి నా నెంబర్లు అంటించి, నా పేపర్లకి వీళ్ల నెంబర్లు అంటించలేదు కదా అనిపించింది. కాని వెంటనే అలా అనుకోవటమే పొరపాటేమో అనిపించింది. అయినా ఇవి రిజల్ట్సని ఎవరేనాఅనుకుంటారా? చాలామంది ఇవి చూడకుండానే పేపరు చదివి పారేస్తారు కూడానూ. అసలు నాకు కనిపించటమే ఆశ్చర్యంగావుంది. తలుపుసందుని చీపురుకట్టలా, యెంత మూలగా వేశారూ-ఎంతమంది పాసయివుంటారో అని లెక్కపెట్టాను. చాలా తక్కువమంది, అనుకునేసరికి మనస్సు కొంత తేలికపడింది.

ఇలా కాస్త స్తిమితం చిక్కాక, అక్కడనుంచి లేచి యెదురుగుండానే వున్న పార్కులోకివెళ్ళి, ఒకమూలగా చతికిలపడ్డాను. అసలే అదోలావుంది. దీనికితోడు రేడియోలో ఒక అంబాళ్ అసావేరీరాగంలో పాట. చెవులలో దూది పెట్టకోవాలనిపించింది. మళ్ళీ చదవాల్సిన యింతంత లావు పుస్తకాలు పరీక్షల్లో మూడు నాలుగింటి వరకూ వాటితో కుస్తీపట్టిన రాత్రులు జ్ఞాపకానికి వస్తున్నాయి.

నరాలు వుండచుట్టుకు పోతున్నట్టనిపించింది. అక్కడే పొమకం లేకుండానే పెరుగుతూన్న గడ్డిని గుప్పెడు పీకి పైన పడేశాను; కొంచెం సద్దుకున్నట్టయింది.

అప్పుడే కాలేజీ వదిలేసి మూడు సంవత్సరాలుపైగా అవుతోంది. యింకా యెప్పటికీ విముక్తి; యివాళే కనక ప్యాసయివుంటే యెంతబాగుండేది-Father కి యెంత వుత్సాహంగా వుండేది-ముఖ్యంగా Mother యెంత సంతోషించేది. అబ్బ! గుండె తరుక్కుపోతోంది; యింక Father యింట్లో వుండనిస్తాడా?—ఏమంటాడు? పైకి యేమి అవలేదు, పాపం-ఏమనుకుంటాడు? ఇంకఆయనముందు అన్నం-ముఖ్యంగా పూటకి రెండుసార్లు కాఫీ యెలా తాగటం-చచ్చిపోతేనో-ఛా! పరీక్షపోయినంతమాత్రాన నిండుప్రాణాన్ని తీసుకుంటామా-యెంత తెలివైన వాణ్ణి, పరీక్షలంటే ఖర్మంచాలక పోతున్నాయిగాని, నేను ముందు వీళ్ళందర్నీ సుఖపెట్టవల్సిన వాణ్ణికదా-నాలాంటి వాడు మళ్ళీ యెలా దొరుకుతాడు, పాపం;—పోనీ, పారిపోతేనో—అదల్లా! చేతిలో కానీకూడా లేదు; యేదేనా వచ్చేవరకన్నా వుండాలిగా; వెంటనే వుద్యోగం దొరుకుతుందని గ్యారంటి యేమిటి; తిండిలేక స్పృహతప్పి పడిపోతే యెవరోవచ్చి యింటికి తీసుకువెళ్ళి ఆదరించడానికి యిది సినిమా కాదుగా; పైగా లేచీ లేవగానే కాఫీ యెక్కడనుంచి వస్తుంది — పిక్‌పాకెట్టు అయితే; యింకేమన్నా వుందా - జైళ్ళకి వెళ్లాలి - అప్పుడు

(63-వ పేజీ చూడండి)

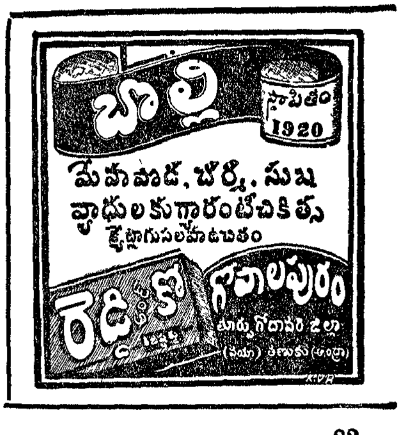

★ సెప్టెంబరు వీరులు ★

[28 వ పేజీ తరువాయి]

అప్పుడు చావుదెబ్బలుతినాలి – నాశరీరం దెబ్బలికి అసలు వోర్చుకోలేదు; పైగా బోలెడు డబ్బు సంపాయించిన తరవాత కూడా మర్యాదగా బ్రతుకుదామన్నా, తెలుసున్నవాళ్ళు వూరుకోరు; అది మహా దారుణం – ఛా! యిదెంలాభంలేదు–అయినా యింత తక్కువమందిని ప్యాసుచేసారేమిటీ; బహుశా రేపో, యెల్లుండో యింకో లిస్టు వస్తుందేమో అనుకున్నా.

రేడియోలో వార్తలు వస్తున్నాయి; కొత్తలిస్టు విషయం చెపుతారని ఆశగా చూసాను; కాని "...వార్తలు సమాప్తి"అని చల్లగా జారుకున్నాడు; అసలు ప్యాసవలేదు, ప్యాసవలేదు అని యేడవటమే కాని, ఆన్సరు పేపర్లో యేదేనా రాస్తేనా? ఇంక వారం రోజులు పరీక్షలు వున్నాయనగా పుస్తకాలు దులపటం–ఆరోజు రాత్రి తెల్లాకే వరకూ ఆ అట్టనుంచి యీ అట్టవరకూ గబగబా తిరగేసి ప్రొద్దున్నే పరీక్షరాస్తే, ఆ దిద్దేవాడు మటుకు యేం చూసి మార్కు లేస్తాడూ,–ఇలాకాదు, యీసారి మార్చికి రేపటినుంచే శ్రద్ధగా చదివితే సులువుగా దాటెయ్యొచ్చు. యీ లోపుగా యేదైనా వుద్యోగమూ చూసుకోవచ్చు. యింటిదగ్గరుంటే చూసుకోలేనివాళ్ళం, పారిపోయి మటుకు యేంచెయ్యగలం? మళ్లీ వెనక్కి రావటంతప్పు; యీసారి యేమైనాసరే గట్టిగా చదవాలి; యీ ఛాన్సుకూడా చూసి, అప్పుడూపోతే యింక యింట్లో వుండకూడదు; అని సమాధానపడ్డాను.

అయినా యివాళే రావాలీ; యెప్పుడూ నవంబరు మొదటివారంలో వచ్చేవి; యింత త్వరగా వస్తాయని యెవరూ అనుకోనివుండరు; ముఖ్యంగా నేను అనుకోలేదు. ఈమాత్రం భాగ్యానికి యింకో పదిరోజులు ఆగివస్తేమాత్రం యేం మునిగిపోయింది యీ నాలుగు రోజులైనా హాయిగావుండకుండా చెయ్యాలని కానీ, అసలు రిజల్ట్సు కావాలని యేడ్చింది యెవరు!

ఇంతలోనే సాహిత్యాభిరుచి గుర్తుకి వచ్చింది; సాహిత్యంలో అభిరుచి వుందనిపించుకోటానికి, యెన్ని పుస్తకాలు చదివాను! పెద్దపెద్ద రచయితల్ని, వాళ్ళ అనుభవాలు, రచనలు తెల్సుకోగల్గటానికి యింత తీరిక యిచ్చింది యీ సెప్టెంబర్లే కదా? ఈ ఖాళీసమయాల్లో యెంతమంది సాహితీవేత్తలుగా, రాజకీయ నాయకులుగా, కళాజీవులుగా మారిపోయారు; నాతోనే సెప్టెంబరు మార్చిలకి వస్తున్న మిత్రులు మెస్సర్సు రావు, రాజు, మూర్తి, వాలీ, శర్మలు యెంతెంత మంచి మంచి అర్థంకాని వుద్యోగాల్లో వుంటున్నారు. మిస్టరు. రావు "దండోరా" సినీమా పత్రికలో "సబు అసిస్టంటు జాయింటు యెడిటరుగా" మద్రాసులో వుంటున్నానుఅన్నాడు. వాలి గవర్నమెంటు స్వంతవిషయాల "అండరుసెక్రటరీ" అనిగుర్తు; రాజు ఆత్మహత్యలకమిటీ "సలహాదారుడు"గా వుంటున్నాడుట; సుబ్బులు మామచెపుతూవుంటాడుగా–వాళ్ళక్లాసుమేటు A. K. కి;—అసలుపేరు ఆంబటి కామయ్యట; రేడియోలో ఎనిమిదివందలు యిస్తారుట–అతను ప్రతీక్లాసు రెండు మూడేళ్ళకు తక్కువ కాకుండా చదువుతూ వచ్చేడుట–యింటరు ప్రాక్టికలు పరీక్ష పేపరులో యెదురుగుండా ప్రయోగంచేస్తున్న అమ్మాయి ముక్కుమీద మచ్చపైన పద్యంరాసి యిచ్చేడుట,–దానికి విశ్వకళాపరిషత్తువారు మూడేళ్ళు డిబారుచేసాము అన్నారుట. కాని దానికే రేడియోవారు పద్యరచన పోటీల్లో అతన్ని ఫస్టుగా సెలక్టుచేసి, వుద్యోగంకూడా యిచ్చారట! – మరి, మాసుబ్బులు మామ యింటరు ఫస్టుక్లాసు; B. A లో డబులు ఫస్టుక్లాసు; అయినా B. Ed కి వెడితే మంచిదేమో అనుకుంటూ, పదేళ్లుగా కాలేజీలో ట్యూటరుగానే వుంటున్నాడు – మరయితే నేనూ చాలా సెప్టెంబర్లు చూసానుగా, పైగా ప్రపంచంలో వున్న దురాచారాలు, సంఘంలోవున్న కుళ్ళు బాగా అవగాహనచేసుకున్నాను – పరీక్షలు ముందుంచుకొనికూడా క్లాసు పాఠాలు మానేసి అనేక గ్రంథాలు తిరిగేస్తూ వుంటాను. – పైపెచ్చు నిశిత విమర్శనా జ్ఞానానికి లోటులేదు; యిదంతా చూస్తే నాకున్న అపార సారస్వతానుభవంతో ప్రపంచంలో మిక్కిలి అత్యుత్తమ వ్యంగ్యహాస్యవ్యాసరచయితగా తేలిగ్గా పేరు ప్రఖ్యాతులు తెచ్చుకోవచ్చును – ఒకసారి భవిష్యత్తులోకి చూసాను–"స్వర్ణ"ని ఉత్తమ రచయితగా 'విశాల విశ్వం' సన్మానిస్తోంది; నేనూ "జై" అని లేవబోతున్నాను; "పార్కు కట్టేస్తన్నా, బాబూ!" అన్న కేక వినిపించింది. ఒక్కసారిగా, వర్తమానంలోకి వచ్చి, యింక యింటికి వెడదాం; యీ పాటికి Father పడుకొనివుంటారు.– "సెప్టెంబరేట్లు జిందాబాద్"– "సెప్టెంబరు వీరులకే జై"–అనుకుంటూ యింటి ముఖం పట్టాను. ★

దొంగరాముడు

(20–వ పేజీ తరువాయి)

నేలకి వరగడం ఒక్కసారి జరిగాయి. వెంటనే నేను అతని చేతుల్ని అతని బెల్టుతోనే కట్టేసి అతని జేబులోని నా పాకెట్ బుక్కుని, పదివేల రూపాయల విలువగల ఆమె ఆభరణాల్ని తీసుకుని నా జేబులో వదేసుకున్నాను. ఇలా చేయడంలో అతనిముఖం, అతని ఎడమదవడ మీది చిన్న కత్తిగాటూ నాకు స్పష్టంగా కనిపించాయి. వెంటనే ఇతను వారంరోజులక్రితం మద్రాసులో ఒక ఘోరహత్య గావించిన గోవిందు అని గుర్తు వచ్చింది. అతని ఫోటో ఒక్కసారి మాత్రమే చూడడంవల్ల ఇతన్ని ఎక్కడ చూశానా అని బాధపడ్డాకగాని గుర్తుపట్టలేక పోయాను. ఇదీ మన మంచికే అనుకొని, నాపాకెట్ బుక్కులోని ఒక కాయితం చింపి, దాంట్లో కొంచెం వ్రాసి, అతని కోటు కాలర్కి గుచ్చి, రివాల్వరు తీసికొని ఇంకో ఇరవై గజాలు నడిచాను. అక్కడ ఒక చెట్టుకి రివాల్వర్ని గొట్టంపైకి వచ్చేటట్టు కట్టేసి, అతని జేబు రుమాలు నుండి చింపిన గుడ్డపోగుల్ని ఒక పొడుగైనతాడుగాచేసి, ఒక కొసని రివాల్వర్ ట్రిగ్గరికి కట్టి రెండ కొసని నాతోపాటు తీసుకొని దిబ్బవైపు నడవడం మొదలుపెట్టాను. దిబ్బకి 20 గజాలదూరంలో ఓ చెట్టుచాటున దాక్కొని చేతిలోని కొసని గుంజేసరికి దూరాన్న రివాల్వరు పేలింది. అది పేలిన రెండునిముషాల్లో ఉరుకు లేసుకుంటూ నా ఇన్స్పెక్టర్ స్నేహితులు పరుగెత్తడం చూసి, ఒక్క ఉరుకులో జీప్లో ఎక్కి పలాయన మంత్రం పఠించాను. నేను కాగితంలో వ్రాసినది ఇది.

'మిత్రులకు,'

మళ్ళీ కనిపించనందులకు క్షమించవలెను. నాకన్న ఘోరపాపాలు చేసిన గోవిందును ఇదుగో మీకు అప్పగించుచున్నాను. వాడితో తృప్తిపడండి 'ఆమె' నన్ను తన మేనత్తకొడుగ్గా చెప్పుకొన్నందుకు ఆమెకు నేను కృతజ్ఞుడను. నాకవసరం అవడంవల్ల ఆమె నగలను నేను తీసేసుకొంటున్నాను. నాకు మంచిరోజులంటూవస్తే వాటికైన సొమ్ము ఆవిడకు అందజేస్తానని చెప్తూ నన్ను క్షమించమని కోరండి. మీకు నా అభివందనలు. — దొంగరాముడు. ★